

γία ἐρρίφθησαν εἰς τὸν δίσκον. "Ἄλλοι πάλιν παλιμπαιδῆς περιερχόμενοι ἀπὸ πρωίας τὰ καφνεῖα ἐνεθουσίαζον τὰ πνεύματα τῶν ἀνοήτων καὶ ματαιοφρόνων. Πᾶν ἄλλο θέμα ὀμιλίας εἶχεν ἐκλείψει καὶ περιστρέφοντο μόνον ὄλαι αἱ συζητήσεις εἰς τὴν Ρίττα Μπάσσο. Ἡ συναχθεῖσα ποσότης ὑπερέβη τὰς ἑπτακισχιλίας δραχμάς». Φυσικὰ τοῦτο πλέον μετεβάλλετο εἰς σκάνδαλον κοινωνικὸν καὶ ἀνέπτυξε κατ' ἀκολουθίαν ἀντίδρασιν. Ὁ τότε γυμνασιάρχης Γεώργιος Γεννάδιος κατεκεραυνοβόλησεν ἐκείνους οἵτινες μετέβησαν εἰς τὸ θέατρον δι' ἀγορεύσεως καὶ ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον τῶν μαθητῶν εἰς αὐτό, πάνοπλος δὲ κατῆλθε καὶ ἡ κριτικὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐναντίον οὐχὶ πλέον τῶν ἡθοποιῶν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ Ροσσίνη.

Δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμὸν καὶ παραθέτω μέρος τῶν τεχνοκρισιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης: Φαντασθῆτε, ἔγραφον, εἰς τὸ θέατρον τοῦτο διδάσκονται μελοδράματα εἰς γλώσσαν ἰταλικήν, ἀπὸ τῶν ὀποιῶν ἂν ἀφαιρέσητε τὸ μέλος δὲν θέλετε εὐρη τίποτε ἄλλο, εἰμὴ λῆρον ἐρωτικὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς πιθανότητος καὶ τέχνης δραματικῆς ἐσκευωρημένον. Ἄλλὰ δὲν εἶνε μόνον τοῦτο. Πολλάκις κακοθεσταται πράξεις γίνονται τὸ κύριον τῶν μελοδραμάτων τούτων ἀντικείμενον, ὡς λόγου χάριν τὸ τιτοφοροῦμενον *Barbiere di Siviglia*, κάποιου ἰταλοῦ Ροσσίνη, εἰς τὸ ὅποιον πᾶς χρησιμοποίησε ἐρυθριᾶ, ὅστις δ' ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης ὠδήγησεν εἰς αὐτὸν τὴν γυναῖκά του ἢ τὴν ἀδελφὴν του, ὡραῖον τῆ ἀληθεία μάθημα ἠθικῆς τῆ ἔδωκεν.

Καὶ αὐτὰ μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὸ λιμπρέτον· ἰδέτε ὅμως καὶ ποῖον ἐξάψαλμον ψάλλει καὶ εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ Κουρέως τῆς Σιβίλης. «Ἄλλὰ μήπως ἡ μουσικὴ αὕτη ἔχει καλὸν ἀποτέλεσμα; Ἡ μουσικὴ τοῦ Κουρέως ἐπειδὴ εἶνε ἀπλῆ, οὐδαμῶς δὲ μετὰ τοῦ ὠφελίμου ἀναμιγνυομένη, εἶνε βεβαίως βλαβερὰ. Ἡ χαῦνος αὕτη ἀρμονία δὲν καταπραΰνει ἀλλὰ μᾶλλον ἐξάπτει τῶν παθῶν τὴν κάμινον, καὶ τοῦτο γίνεται τῆ ἐνεργείᾳ τῆς κυβερνήσεως ὅπως μᾶς ἀποχαυνώσῃ μὲ τὰ ἀνήθικα θεάματα καὶ κατορθώσῃ νὰ μᾶς ἄλυσσοδέσῃ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῶμεν». Ἄλλοίμονον, ἤρχιζεν ἀπὸ τότε ἡ φρενίτις καθ' ἣν πᾶν ὅ,τι ἐγίνετο ἐκρυπτε τυραννικούς σκοπούς, ἐπιδιώκοντας τὴν καταπάτησιν τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου. Ἰδοὺ καὶ ὁ ἐπίλογος τῆς κρίσεως ταύτης, ἣτις κατῴρθωσε τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἰταλίας νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ Ροσσίνη καὶ τοῦ Δονιζέτι. «Τοιούτους δούλους, ἔλεγεν ἐν συμπεράσματι, ἐπιθυμεῖ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς Ἕλληνας, πλὴν ἄς βεβαιωθῆ ὅτι τὰ ἐντιμα σχεδιά της δὲν θέλουσιν ἀποβῆ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν της, καθ' ὅσον ἡ χεὶρ τοῦ Ἕλληνος, ἡ ἀποτινάξασα τὸν σιδηροῦν ζυγὸν τετρακοσίων ἐτῶν, θέλει τινάζει καὶ τὸν ζυγὸν τοῦ ἰταλοῦ Θεάτρου».

Φαίνεται ὅμως ὅτι οὔτε αἱ δημηγορίαι τοῦ Γενναδίου, οὔτε τοῦ τύπου αἱ πύρινοι διαμαρτυρίαι, κατῴρθουν ν' ἀναστειλῶσι τὸν ἐνεθουσιασμὸν τῶν θεατῶν. Μανία πραγματικὴ τότε κατέλαβε τοὺς ἀντιμελοδραματικούς, ἣτις ὑπερέβη πᾶν ὄριον, ὅτε

ἐσπέραν τινὰ ἢ μεσόφωνος Λούλη, φέρουσα ἀνδρικήν μεσαιωνικὴν ἐνδυμασίαν, ἐπέδειξε τὰς εὐτόρνους κνήμας τῆς ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ. Οἱ ἀσυνειθιστοὶ ἀκόμη εἰς τοιοῦτου εἴδους θεάματα Ἀθηναῖοι, οἱ ἐξαγριούμενοι καὶ εἰς τὸν θροῦν προστριβομένης ἀκόμη γυναικείας ἐσθῆτος ἀνελύοντο ἐξ ἡδονῆς πρὸ τοιούτων τρυφερῶν ἀποκαλύψεων καὶ ἡ ὄψις τῶν ἐρυθροτέρα καθίστατο τῶν ἐν τῇ πλατεῖᾳ θαλλόντων ἀρειμανίων φρεσιῶν.

Τότε ὁ γέρων Δούκας, ἄλκιμος φουστανελλᾶς, ἐν βρίθοντι θεάτρῳ ἀνηγέρθη καὶ διεμαρτυρήθη ἐπισήμως κατὰ τῶν γραφόντων ἐναντίον τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος διὰ τῶν ἀκολουθῶν ἀξιωμαθημονεύτων λόγων:

— Πατριώτες! Ζήτω τὸ Ἰταλικὸ καὶ στὸ διάβολο ἄς πάη καὶ τὸ παλιάμπελο. Τὸ παλιάμπελο τοῦτο ἦτο τὸ ἔσχατον λείψανον τῆς περιουσίας του, ἣτις κατηναλώθη χάριν τῆς τρυφερᾶς Λούλης, ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης διεγράφετο καὶ ἡ τύχη τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἀμπέλου. Ἄν ἐκ τοῦ μελοδράματος ἀπώλεσε πᾶν ὅ,τι εἶχεν ὁ γέρων Δούκας, ἀπέκτησεν ὅμως ἐν ἐπώνυμον, ὅπερ ἀντικατέστησε τὸ ἰδικόν του, μέχρις ἐσχάτων δὲ ἦτο γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα «μπράβο-μπράβο».

[Ἔπεται τὸ τέλος]

Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ

— Τέτοιος δράκος, καὶ νὰ ποθάνῃ σὲ πέντε μέρες!

— Καὶ μὲ τέτοια τάξη ποῦ ζοῦσε!

— Αὐτοὶ οἱ δυνατοί, καθὼς φαίνεται, μιά καὶ πέσουν, πιά δὲ σηκώνονται.

— Πές μας, γιατρὲ, νὰ χαρῆς τὰ μάτια σου· τί τὸν ἔκαμε νὰ ποθάνῃ ἔτσι ἄξαφνα τὸν καλὸ μας τὸ δάσκαλο;

Δὲ μποροῦσα νὰ τοὺς ξεφύγω· ἔπρεπε νὰ τοὺς τὸ ξηγήσω. Ἐπειτα δὲν πείραζε καὶ πολὺ. Ἄναψα λοιπὸν τὸ τσιγάρο μου, παράγγειλα τὸν καφέ μου, καὶ ἄρχισα:

«Εἶναι τώρα ἕξ μέρεις, ἀπὸ τῆ βραδιά ποῦ τὸν εἶχαμε ἀνάμεσά μας. Θυμᾶστε σὰν μπῆκε μέσα, φρέσκος καὶ ῥοδοκόκκινος ἀπὸ τὸν περίπατο. Θυμᾶστε τὰ χωρατὰ του, τὰ γέλοια του. Καλὸς καὶ χρυσὸς δάσκαλος, Θεὸς συχωρέστον. Πῆγε στὸ σπίτι του κεῖνο τὸ βράδυ, νωρὶς νωρὶς, καθὼς πάντα. Ἐτυχε νὰ πάγω καὶ γῶ μαζί του. Καθήσαμε στὸ μπαλκόνι, ἦρθε ὕστερα καὶ ὁ ἀξάδελφός του ὁ δάσκαλος τοῦ Δημοτικοῦ, καὶ, δύο δασκάλοι κ' ἓνας γιατρός, τί ἄλλη κουβέντα νὰ κάμουμε, παρὰ βιβλία, σοφίες, καὶ τέτοια. Ὅτὸ περίεργο εἶναι ποῦ καταντήσαμε στὴ θρησκεία, καὶ ἀπὸ τῆ θρησκεία στὴ δεισιδαιμονία, στὴν πρόληψη. Ν' ἀκούσῃ δὲν ἤθελε ὁ μακαρίτης πρόληψη. Τὸν ξέρετε τί αὐστηρὸς ποῦ εἶταν ἀπάνω σ' αὐτὰ. Πέρασε ἡ ὥρα, σηκωθήκαμε καὶ φύγαμε. Σὲ εἰκοσιτέσσαρες ὥρες μέσα εἶταν στρωμένος στὸ κρεβάτι καὶ πῆγα νὰ τονε δῶ.

Η ΜΙΚΡΗ ΝΟΕΜΗ

Ἔνα τρομερὸ κρουλόγημα. Τοῦ διόρισα γιαιτρικὸ καὶ βγαίνοντας ρωτῶ τὴ γυναῖκα του, πῶς ἔτυχε νὰ τάρπάξῃ αὐτὸ τὸ κρού! Στάθηκε ἡ δασκάλαινα στὸ κατώφλι τῆς ἐξῶ θύρας, καὶ μοῦ λέει:

«Ντρέπουμε νὰ σοῦ τὸ πῶ, γιαιτρέ, μὰ δὲν μπορῶ. Δὲν ξέρω τί τοῦ ἦρθε χθὲς ἄξαφνα ν' ἀρχίσῃ καὶ νὰ παραμιλάῃ ἀπάνω στὸν ὕπνο του, καὶ νὰ μὲ τρομάξῃ μὲ τίς φωνές του. Τὸν τραβῶ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ξυπνῶ. Σὰν ἦρθε στὸ νοῦ του, — Τί παράξενο ὄνειρο μοῦ λέει! Ἐγὼ, νὰ σοῦ πῶ, δὲν πολυπρόσεξα τὰ λόγια του. Γύρισα ἀπὸ τᾶλλο πλευρὸ, κι ἄρχισα νὰ μισοκοιμοῦμαι. Σὲ λιγάκι, τὸν ἀκούγω καὶ σηκώνεται. — Ποῦ πᾶς; τοῦ κάνω. — Δὲν μπορῶ, μοῦ λέει, θὰ κατεβῶ. Νὰ σοῦ πῶ, γυναῖκα. Θὰ κάμω ἓνα ἀνόητο πρᾶμα. Ἄν ἔβγῃ, τόσο τὸ καλλήτερο ἃ δὲν ἔβγῃ, δὲ χάνουμε τίποτε.

Ἐγὼ θάρρεψα πῶς ἄρχισε νὰ σαλεύῃ ὁ νοῦς του. Σηκώνουμε καὶ τὸν παρακινῶ νὰ ξαναπλαγιάσῃ. Τοῦ κάνω. — Τὸν εἶδα, μοῦ κράζει, τὸν εἶδα θεοφάνερα μέσα στὸ χῶμα, καὶ θὰ πάγω νὰ τὸν ἀνοίξω, νὰ τὸν ξεχώσω.

— Ποιὸ πρᾶμα; τότε ρωτῶ.

— Αἶ, ποιὸ πρᾶμα! Νὰ, εἶδα στὸν ὕπνο μου πῶς ἔχουμε θησαυρὸ κρυμμένο στὸ σπίτι μας. Ἐκεῖ κοντὰ στὴ μεγάλη τὴ σφίδα, μὲς στὸ κατώγι.

Ἀνάβει τὸ φῶς, παίρνει τὴ λάμπα καὶ κατεβαίνει καθὼς εἶτανε, μὲ τὰ νυχτικά. Πηγαίνω κατόπι του. Μπαίνουμε στὸ κατώγι, παίρνει σκαφτήρι καὶ φτυάρι, πηγαίνει κατὰ τὴν κώχη τῆς μεγάλης τῆς σφίδας, καὶ χτυπῶντας τὸ πόδι στὸ χῶμα, γυρίζει, καὶ μοῦ λέει: — Ἐδῶ, ἐδῶ τὸ εἶδα πῶς εἶναι.

Τί νὰ κάμω! Ἄρχισα νὰ τὸ μισοπιστεύω καὶ γῶ. Αὐτὸς ἔσκαβε, καὶ γῶ φτυάριζα. Ὡρες ὥρες, σὰν νὰ το καταλάβαινε τί τρέλλα ἔκανε, κι ἄρχιζε τὰ γέλοια ἐκεῖ ποῦ ἔσκαβε. Γελοῦσα τότες καὶ γῶ. Ὡς δυὸ ὥρες τίς περάσαμε ἔτσι. Ὡς μισὴ ὄργυιὰ πήγαμε κάτω μῆτε κεραμίδι σπασμένο δὲ βρήκαμε. Σωστὸ, κοσκινισμένο χῶμα. Ἀρχίσανε νὰ λαλοῦνε κ' οἱ πετεινοί.

— Φτάνει μας, τοῦ λέγω, ἄς ἀνέβουμε πιὰ. Γιὰ καλὸ δὲν εἶταν αὐτὸ τῶνερό σου.

Ἀκουμπάει μὴ στιγμὴ στὸ σκαφτήρι, καὶ, — ἔχεις δίκιο, μοῦ λέει. Νὰ τονε γεμίσουμε τώρα τὸ λάκκο, καὶ νὰ πλαγιάσουμε. Τρέλλα μου εἶταν καὶ τίποτες ἄλλο. Ἀνέβα ἐσὺ ἀπάνω κ' ἔρχομαι γῶ κατόπι.

Ἀνέβηκα πάνω, καὶ πλάγιασα κατακουρασμένη. Σὲ λιγάκι ἦρθε καὶ κείνος. Εἶτανε μουσικίδι δρωμένος.»

Τώρα τὴ νοιώθω τὴ δουλειά, εἶπα τῆς δασκάλαινας. Κάμετέ τονα νὰ δρώσῃ ὅσο μπορεῖ, νὰ μὴν τοῦ γυρίσῃ πλευρίτης.

Ὅλα τοῦ κάκου σταθήκανε. Μιὰ κ' ἔχωσε ὁ Χάρος τὰ νύχια του μέσα σὲ κείνο τάντρειωμένο κορμί, γλυτωμὸ πιὰ δὲν εἶχε. Κάθε μέρα καὶ χειρότερα πήγαινε. Τὴ στερνὴ τὴν ἡμέρα, ἐκεῖ ποῦ στέκουμουν ἀπὸ πάνω του, γυρίζει καὶ μοῦ λέει: «Γιαιτρέ μου, τῶδειξα πῶς εἶμαι ἀληθινὸς δάσκαλος: ἄλλα διδάσκω, κι ἄλλα — καὶ κεῖ ἀπάνω ξεψύχησε.

A. E.

Ὡς γνωστὸν ἡ σύζυγος τοῦ κ. Ψυχάρη εἶνε κόρη τοῦ μεγάλου Ρενὰν καὶ ὀνομάζεται Νοεμὴ. Ὁ λόγος δι' ὃν ἔλαθεν ἀπὸ τοῦ πατέρα της τὸ ἀσυνήθιστον αὐτὸ ἐβραϊκὸν ὄνομα ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐξῆς τρυφερᾶς διηγήσεως, ἣν ἀποσπῶμεν ἐκ τοῦ τόμου τοῦ Ρενὰν τοῦ ἐπιγραφομένου «Souvenirs d' enfance et de jeunesse». Σ. τ. Δ.

Ἄν καὶ ἡ ἀνατροφὴ μου ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, θρησκευτικὴ καὶ ἱερατικὴ, δὲν ἄφησε νὰ γνωρισθῶ στὴ νεότητά μου μὲ ὑποκείμενα τοῦ ἄλλου φύλου, ὅμως εἶχα μικρὰς παιδιᾶτικας γνωριμίας ἀπ' ὅλες αὐτὰς μίαν γλυκὰ θυμοῦμαι πάντα. Ἀπὸ πολὺ νωρὴς ἄρχισα ζωηρὰ νὰ συμπαθῶ στὰ κοριτσάκια τὰναζητούσα πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὰ γόρια. Τὰ γόρια δὲ μ' ἀγαποῦσαν ὁ ντροπαλὸς μου ἀερας τὰ ἐνοχλοῦσε. Μαζὶ τοὺς δὲν κατώρθωνα νὰ παίξω μὲ φώναζαν κυρία δὲν ἦταν πείραγμα ποῦ νὰ μὴ μου τὸ κάμουν. Ἀλλὰ πόσο καλὰ περνοῦσα μὲ τὰ κορίτσια τὰ συνομηλικὰ μου ὅλα μ' εὔρισκαν ἤσυχο καὶ φρόνιμο. Ἦμερον δώδεκα ὡς δεκατριῶν χρόνων. Δὲν καταλάβαινα τίποτε ἀπὸ τὸ μαγνίτη ποῦ μ' ἔστερνε πρὸς ἐκεῖνα. Μόνον, καθὼς μοῦ φαίνεται, ἀόριστα κάπως ἐνιωθα πῶς ὑπάρχουν πράγματα ποῦ πρέπει στοὺς ἄντρες καὶ δὲν πρέπει στὰς γυναῖκες κ' ἔτσι αὐτὰς μπροστὰ μου ἐπρόβαλλαν σὰν ἀσθενικὰ καὶ χαριτωμένα πλάσματα ποῦ ζοῦσαν καὶ δέχονταν μὲ ὑπακοὴ τὴ ζωὴ τους, τὴν κανονισμένη. Ὅλες ὅσες γνώριζα εἶχαν μίαν καλοῖσκιωτὴ ταπεινοσύνη. Τότε πρωτοξυπνοῦσεν ἡ ψυχὴ μου κ' ἐνιωθα μέσα μου μίαν γλυκεῖαν συμπάθεια κ' ἐστοχάζομουν πῶς ἔπρεπε νὰ τὴ βοηθῶσω τέτοια ὑποταγὴ εὐγενικὴ καὶ νὰ τὴν ἀγαπήσω τὴν παρθενικὴ τους δειλία.

Ἐβλεπα πῶς εἶχα νοῦ δυνατώτερο ἄλλ' ἀπὸ τότε τὸ αἰσθανόμουν πῶς ἡ πολὺ ὠραία κ' ἡ πολὺ καλὴ γυναῖκα τὸν ξεδιαλύει, ἀπὸ μέρους της, τέλεια τὸν κόμπο ποῦ ἐμεῖς μὲ ὅλη τὴ δύναμη τοῦ μυαλοῦ μας ἄλλο δὲν κάνουμε παρὰ νὰ τὸν μπερδεύουμε. Μπροστὰ της εἶμασθε παιδιὰ ἢ σχολαστικοί. Δὲν καταλάβαινα παρὰ θαμπὰ, ἀλλ' ἀπὸ τότε τὸ ξάνοιγα, πῶς ἡ ὀμορφίαν εἶνε δῶρο τόσο ἐξοχο, ποῦ τὸ μυαλό, ἡ φλέβα, κ' ἡ ἀρετὴ αὐτὴ δὲν εἶνε τίποτε μπροστὰ της γιὰ τοῦτο καὶ ἡ γυναῖκα ποῦ εἶναι ἄληθινὰ ὠραία ἔχει δικαίωμα τὰ πάντα νὰ καταφρονῇ, γιαιτὶ συγκεντρώνει, ὄχι μέσα σὲ ἔργο ἐξῶ χωμένο, ἀλλὰ μέσα στὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸ της, σὲ σὲ ἀγγεῖο σμύρνας, ὅλα ὅσα ὁ μεγάλος νοῦς γεννᾷ ἐδύσκολα καὶ ἀσθενικὰ μὲ τὴ σκέψῃ ποῦ κουράζει.

Ἀνάμεσα στὰς μικρὰς μου αὐτὰς συντρόφισσας εἶπα πῶς βρισκοταν μίαν ποῦ ἐξαιρετικὰ μὲ μάγευε. Τὴν ἔλεγον Νοεμὴ πρότυπο φρονιμάδας καὶ χάριτος. Τὰ μάτια της γλυκὰ γλυκὰ λιγωμένα ἔδειχναν μαζὶ κλωσύνη κ' ἐξυπνάδα λατρευτὴ ἦταν ἡ ξανθάδα τῶν μαλλίων της. Μπορεῖ νὰ ἦταν καὶ δυὸ χρόνια μεγαλύτερη ἀπὸ μένα κ' ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον μοῦ μιλοῦσε εἶχε κάτι τι τῆς πρωτογέννητης ἀδερφῆς καὶ μαζὶ τῆς συνομηλικῆς παιδοῦλας. Ἐξαιρετα ἐννοοῦσεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὅσο κι ἂν μάλωναν οἱ μικρὰς φίλενάδες, ἐμεῖς πάντα συμφωνοῦσαμε.

Κοίταξα νὰ φέρω τὴν ἀγάπην μεταξὺ τους. Ἡ Νοεμὴ δὲν πίστευε πῶς θὰ κατώρθωνα τίποτε. «Ἐρνέστε, μοῦ ἔλεγε, δὲ θὰ ἐπιτύχῃς ζητεῖς νὰ κάμῃς ὅλους νὰ συμφωνήσουν.»

Ἡ παιδιᾶτικὴ αὐτὴ συμφωνία μας ποῦ κατὰ βάθος μᾶς ἔκανε κάπως ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, μᾶς ταίριασε τοὺς δύο γλυκύτατα. Τῶρ ἄκομα δὲ μπορῶ